

УДК 339.564:553.31

І.Г. ЄГОРОВА, канд. екон. наук, доц.

Економічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет»

КОНКУРЕНТНІ УМОВИ ЕКСПОРТНИХ ПОСТАВОК УКРАЇНСЬКОЇ ЗАЛІЗОРУДНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ СЕГМЕНТ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ

Проаналізовано динаміку і структуру експорту української залізорудної сировини до країн Східної Європи. Охарактеризовано місткість цільових ринків Східноєвропейських країн та частки на них українських та конкуруючих з ними іноземних виробників залізорудної продукції. Проведено порівняння залізорудної сировини українських та іноземних компаній за якісними та ціновими параметрами на розглянутому сегменті міжнародного ринку. Оцінено привабливість цільових ринків країн Східної Європи для української залізорудної продукції та розроблено рекомендації щодо посилення її конкурентоспроможності на цих ринках.

Проблема та її зв'язок з науковими і практичними завданнями. Залізорудна промисловість, що постачає сировину металургійним підприємствам, є важливою базовою галуззю економіки України, здійснюючи відчутний вплив на функціонування національного господарства. Частка гірничо-металургійного комплексу (ГМК) у валовому внутрішньому продукті країни становить 27%. На початок 2012 року ГМК України забезпечував близько 40% валютних надходжень держави від експорту, понад 10% надходжень до державного бюджету та близько 500000 робочих місць у найбільш густонаселених регіонах України. Основними ринками збуту для гірничо-збагачувальних комбінатів України є внутрішній ринок, ринки країн Східної Європи та Китаю. Проте останнім часом на європейському ринку відбувається посилення вимог до якості залізорудної сировини. Не останню роль відіграє також ціновий чинник. З огляду на це досить актуальним є утримання та посилення конкурентних позицій українських підприємств, збереження їхньої частки на традиційному Східноєвропейському цільовому ринку, на яку безпідставно претендують конкуренти з більш якісною сировиною з Бразилії, Швеції, ПАР, Австралії і Росії. Для цього важливо оцінити конкурентні умови експортних поставок і запропонувати шляхи збереження існуючих і набуття додаткових конкурентних переваг української залізорудної продукції на ринках Східної Європи.

Аналіз досліджень та публікацій. Аналізу конкурентних умов діяльності та забезпечення конкурентоспроможності підприємств на внутрішньому і міжнародному ринках присвячено велику кількість наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів. Розв'язанню методологічних, методичних та прикладних питань оцінювання конкурентного середовища, аналізу конкурентоспроможності підприємства і його продукції присвячені роботи І.Ансоффа, А.В.Войчака, Є.В.Крикавського, С.Ф.Покропивного, М.Портера, З.Є.Шершньової. Окремі аспекти, що стосуються чинників і умов забезпечення конкурентоспроможності продукції гірничо-збагачувальних підприємств на внутрішньому і зарубіжних ринках, висвітлено в працях Л.М.Варави, Л.Т.Дудар, В.Д.Євтехова, В.А.Ковальчука, В.О.Колосова, А.О.Кривошеєвої, С.В.Максимова, В.Я.Нусінова, Н.В.Скринько, А.М.Турила, Н.І.Рябикіної, В.В.Філенко та ін. Разом з тим крім загальних властивостей конкурентного ринкового середовища кожен цільовий сегмент міжнародного ринку має певні особливості, що підлягають вивченню і врахуванню в маркетинговій політиці та менеджменті експортоорієнтованих підприємств. Одним з таких ринкових сегментів є Східноєвропейський ринок залізорудної продукції.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні конкурентних умов експортної діяльності та наданні рекомендацій з підвищення конкурентного рівня продукції українських виробників на Східноєвропейському сегменті міжнародного ринку залізорудної сировини.

Викладення матеріалу та результати. Залізорудна сировина, виготовлена гірничо-збагачувальними підприємствами України, споживається вітчизняними металургійними підприємствами і відправляється на експорт. У 2011 р. гірничо-збагачувальні підприємства України сукупно виготовили 80763,7 тис. т залізорудної сировини, що на 2452,1 тис. т (+3,1%) більше, ніж у попередньому році. На зовнішній ринок було відправлено 34100 тис. т залізорудної сировини (42,2 % від загального обсягу виробництва), у т.ч. неагломерованої сировини - 21500 тис. т (26,6 %) і агломерованої - 12600 тис. т (15,6 %). За шість років (з 2006 р. до 2011 р.) обся-

ги експорту залізорудної сировини з України зросли у 1,68 рази: з 20200 тис. т у 2006 р. до 34 100 тис. т у 2011 р. Частка неагломерованої залізорудної сировини у сукупному обсязі експорту в 2011 р. становила 63 %, агломерованої - 27 %.

Україна з 2008 р. динамічно збільшує поставки залізорудної сировини на зовнішній ринок. У 2011 р. її експорт зріс на 4 % (+1,4 млн т) порівняно з 2010 р. і становив 34,1 млн т. Українська залізорудна сировина експортується до 20 країн світу. Проте основними ринками збуту для вітчизняних гірничо-збагачувальних підприємств залишаються країни Східної Європи (традиційний ринок) та Китай (новий ринок).

У 2011 р. географічна структура експорту української залізорудної сировини була наступною: 13985,6 тис. т залізорудної сировини поставлено до Китаю (41 % загального обсягу експорту); 15385,9 тис. т (45,1 %) - до країн Східної Європи; 3414,8 тис. т (10 %) – до інших європейських країн (Австрія, Німеччина, Швейцарія); 150,7 тис. т (0,44%) - до країн СНД; 550,2 тис. т (1,61 %) - до Туреччини; 259,8 тис. т (0,76 %) - Індії; 376 тис. т (1,1%) - Японії.

Країни Східної Європи є важливим традиційним ринком збуту для українських виробників залізорудної сировини, чому сприяє територіальна близькість і налагоджені ділові стосунки, які залишилися ще з часів Радянського Союзу. Гірничо-збагачувальні підприємства України здійснюють експортні поставки до таких Східноєвропейських країн, як Словаччина, Чехія, Польща, Угорщина, Сербія і Румунія (табл. 1).

Таблиця 1

Структура експорту української залізорудної сировини до країн Східної Європи в динаміці за 2006-2011 рр., тис. т [2]

Країна	Роки						Відносне відхилення 2011р. до 2010р., %
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Болгарія	382,6	466,0	190,3	1,5	-	0,9	-
Польща	3335,9	3404,4	4058,7	3140,9	4667,6	4742,4	+1,6
Румунія	1383,0	722,6	200,1	144,7	942,6	1022,3	+8,5
Сербія	1657,2	1511,9	1786,0	1305,0	1748,0	1538,4	-12,0
Словаччина	3971,6	3240,9	2641,2	1948,4	2883,8	3014,0	+4,5
Угорщина	408,8	364,7	441,0	303,3	624,9	606,3	-3,0
Чехія	3825,3	4168,0	4335,7	3928,0	4257,4	4461,6	+4,8
Всього по Східній Європі	14964,4	13878,5	13653	10771,8	15124,3	15385,9	+1,7
Сукупний експорт	20218,4	20749,1	22778,8	27621,9	32740,6	34122,8	+4,2
Частка Східної Європи	74,0	66,9	59,9	39,0	46,2	45,1	-2,4

За даними табл. 1 можна констатувати, що у період 2007-2009 рр. обсяги поставок залізорудної сировини з України до Східної Європи постійно знижувалися. Це було викликано тривалим застоєм економіки, а, як наслідок, і металургійної галузі країн ЄС, спричиненого світовою фінансовою кризою. У 2010 р. на Східноєвропейський ринок було поставлено 15124,3 тис. т залізорудної сировини з України, що на 159,9 тис. т, або 1% більше, ніж до кризовий показник 2006 р. У 2011 р. цей показник зріс ще на 261,6 тис. т (+1,7%). Хоча в 2011 році обсяги експортних поставок майже до усіх країн Східної Європи були дещо більшими порівняно з 2010 р., але виняток становила Угорщина, експорт до якої у 2011 р. у натуральному вимірі зменшився на 18,6 тис. т, або на 3 %.

Найбільші за обсягами експортні поставки здійснювалися до таких країн, як Польща, Словаччина і Чехія (рис. 1). До цих країн у 2011 р. було експортовано 12218 тис. т залізорудної сировини, або 37,3% сукупного обсягу експорту залізорудної сировини країни.

Експортні поставки залізорудної сировини з України до країн Європи здійснюються залізничним транспортом, здебільшого, на умовах DAF кордон України (Інкотермс 2010). Оскільки основними конкурентами на ринку країн Східної Європи для України є російські гірничо-збагачувальні комбінати, то порівнюємо ціни на залізорудну сировину українського і російського виробництва. Так, у 2011 р. середня ціна на українську залізорудну сировину, що постачалась на ринок Східної Європи становила: для концентрату - 135-140 дол./т, окатишів - 153-159 дол./т. У той же час ціна російського концентрату на ринку країн Східної Європи була значно нижчою, ніж українського, і коливалась у межах 109-113,6 дол./т, окатишів - 125-129 дол./т [3].

Рис. 1. Структура експортних поставок залізорудної сировини з України на Східноєвропейський зарубіжний ринок за країнами, %

Вміст заліза у залізорудних концентратах, що поставлялись українськими підприємствами до країн Східної Європи, становив: на ПАТ «Північний ГЗК» 65,5 %, ПАТ «Центральний ГЗК» 65,6 %, ВАТ «Південний ГЗК» 65,0 %, ПАТ «Інгулецький ГЗК» 64,0 %, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» 65,6 %. Для порівняння: якість концентрату основних зарубіжних конкурентів на цьому ринку становила: Ferteco (Бразилія) 67,8 %; шведських компаній LKAB, KBF (Kiruna) 69,8 %, LKAB, MAF (Malmberget) 70,7 %; російських підприємств Лебединський ГЗК 68,3 %, Стойленський ГЗК 66,5 % [4]. Зважаючи на потребу в набутті конкурентних переваг українськими виробниками на Східноєвропейському сегменті міжнародного ринку, слід інвестувати в інноваційні технології підготовки залізорудної сировини для споживачів.

За даними Світової організації сталі, місткість ринку досліджуваних країн є наступною (табл. 2).

Таблиця 2

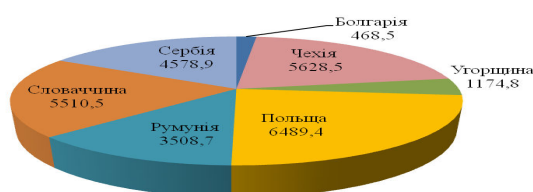
Обсяги імпорту залізорудної сировини країнами Східноєвропейського цільового сегменту міжнародного ринку в динаміці за 2006-2011 рр., тис. т [6]

Країна	Роки						Абсол. відх.	Відн. відх., %
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
Болгарія	1785	923	526	139	316,7	468,5	+151,8	+47,9
Чехія	7985	5046	6800	4803	5360,0	5628,5	+268,5	+5
Угорщина	988	967	1900	1493	1099,5	1174,8	+75,3	+6,8
Польща	8576	8747	7785	3752	6106,2	6489,4	+383,2	+6,3
Румунія	5166	6260	4446	806	3166,7	3508,7	+342	+10,8
Словаччина	6692	5854	5536	4186	5489,9	5510,5	+20,6	+0,4
Сербія	3000	3000	3100	3100	4169,2	4578,9	+409,7	+9,8
Всього	34192	30797	30093	18279	25 708	27359	+1651,1	+6,4

Згідно даних табл. 2, у період світової фінансової кризи 2007-2009 рр. місткість Східноєвропейського цільового ринку залізорудної сировини поступово скорочувалась, досягнувши у 2009 році свого найменшого значення 18279 тис. т. Такі негативні зрушення кон'юнктури ринку були викликані зниженням світового попиту на метал та вироби з нього. Лише у 2010 р., після тривалої рецесії, на ринку почало простежуватися деяке поживлення: сукупний обсяг імпорту залізорудної сировини по регіону зріс на 7429 тис. т, або 40,6 % порівняно з минулим роком. У 2011 р. тенденція до зростання продовжувалася: загальна місткість ринку зросла ще на 1651,1 тис. т (+6,4 % порівняно з 2010 р.), склавши 27359 тис. т залізорудної продукції. Проте, незважаючи на помірне зростання, на кінець 2011 р. обсяг споживання залізорудної сировини у країнах Східної Європи все ще не досяг свого докризового рівня і становив лише 80% сукупного обсягу імпорту в 2006 р. (34192 тис. т).

Аналогічна ситуація простежується на ринках окремих країн Східної Європи (рис. 2). Так, місткість ринків таких країн, як Румунія, Болгарія, Словаччина, Угорщина, Чехія та Польща, й досі не досягла докризового рівня, у той час як ринок залізорудної сировини Сербії протягом усього досліджуваного періоду демонстрував тенденцію до зростання.

З рис. 2 видно, що найбільшу кількість залізорудної сировини імпортує Польща, частка якої у сукупному імпорті по регіону у 2011 р. становила 23,7 % (6489,4 тис. т). Близько 20,6 % (5628,5 тис. т) сукупного імпорту у досліджуваному періоді становлять закупівлі Чехії, 20,1 % (5510,5 тис. т) - Словаччини, 16,7% (4578,9 тис. т) - Сербії, 12,8% (3508,7 тис. т) - Румунії і 4,3% (1174,8 тис. т) - Угорщини. Обсяг імпорту залізорудної сировини Болгарії є найменшим.

Рис. 2. Структура Східноєвропейського цільового сегменту міжнародного ринку залізорудної сировини за країнами у 2011 р., тис. т

Стратегія і політика урядів країн Східної Європи на ринку залізорудної сировини обумовлюються високим рівнем імпортозалежності регіону

і рівнем розвитку металургійного сектору. Базовими складовими сировинної стратегії є: забезпечення вільного доступу до сировини на міжнародних ринках на рівних умовах з іншими конкурентами;

формування системи стабільних поставок сировини з власних, європейських джерел; підвищення загальної ефективності використання ресурсів, сприяння зниженню обсягів споживання первинної сировини та зниженню імпоротної сировинної залежності.

Беручи до уваги особливості географічного положення деяких країн та різноманіття шляхів транспортування залізородної сировини, усі країни-імпортери Східноєвропейського регіону можна класифікувати так:

країни, які мають можливість імпортувати залізородну сировину морським транспортом;

країни, що здійснюють імпорт залізородної сировини переважно залізничним транспортом.

Такі країни, як Румунія і Болгарія, мають власні порти на Чорному морі і можуть приймати судна, що перевозять залізородну сировину. Австрія має добре розвинуте річкове сполучення по Рейну та Дунаю з нідерландськими портами, куди залізородна сировина постачається з Південної Америки і Африки. Як наслідок, на цих ринках значною мірою представлено залізородну сировину з Бразилії, Швеції та ПАР. Чехія, Словаччина, Угорщина і Сербія не мають виходу до моря. Основним шляхом доставки залізородної продукції для них залишається залізниця. Тому найбільші за обсягами експортні поставки на ринки цих країн здійснюють українські й російські гірничо-збагачувальні підприємства. Польща і Сербія також мають можливість імпортувати залізородну сировину морським шляхом, так як Польща має вихід до Балтійського моря, а Сербія може використовувати води Дунаю. Тому розглядаючи ринки цих країн не варто забувати про те, що на них може з'явитися залізородна сировина з інших країн-виробників.

Географічна близькість до українського і російського залізородних басейнів зумовили те, що майже 40 % імпорتنних поставок залізородної сировини країни Східної Європи здійснюють з України, близько 20 % постачається з Бразилії і ще 12 % з Росії. У 2011 р. залізородну сировину до Східної Європи також експортували Швеція, Індія, Канада, Боснія і ряд інших країн (табл. 3).

Згідно даних табл. 3 у січні-вересні 2011 р. на ринок країн Східної Європи було поставлено 14204 тис. т залізородної сировини. Частка України у сукупному обсязі експорту становила 57,3 % (8134,9 тис. т). Бразилія забезпечила 13 % (1841 тис. т) сукупного імпорту регіону. Частка ринку, що належить Росії у досліджуваній період становила 22,8 % (3242 тис.т). Близько 6,9% (986 тис. т) сукупного імпорту покрили експортні поставки з інших країн.

Таблиця 3

Обсяги поставок та частка основних експортерів на ринках країн Східної Європи у січні-вересні 2011 року [9]

Імпортери	Експортери, тис. т				Частка, %			
	Україна	Бразилія	Росія	Інші	Україна	Бразилія	Росія	Інші
Угорщина	270	246	280	280	25,1	22,9	26,0	26,0
Польща	2587	160	456	329	73,2	4,5	12,9	9,3
Румунія	514	1045	30	233	28,2	57,4	1,6	12,8
Сербія	930	0	139	0	87,0	0,0	13,0	0,0
Словаччина	1647	0	1455	91	51,6	0,0	45,6	2,8
Болгарія	0,9	0,5	267	23	0,3	0,2	91,6	7,9
Чехія	2186	390	615	30	67,9	12,1	19,1	0,9
Всього	8134,9	1841,5	3242	986	57,3	13,0	22,8	6,9

За результатами дев'яти місяців 2011 р., можна зробити висновок, що Україна є головним постачальником залізородної сировини для таких країн як Польща (41,6 % сукупного імпорту), Угорщина (25,1 %), Сербія (87 %), Словаччина (51,6 %) та Чехія (67,9 %). Ринок залізородної сировини Румунії по праву вважається ринком з найбільш високим ступенем конкуренції. Морський порт Констанца, дозволяє країні приймати великотоннажні судна класу Capesize і таким чином насичувати внутрішній ринок залізородною сировиною з багатьох країн світу [9].

Основними експортерами залізородної сировини на ринку Польщі у період з січня по вересень 2011 р. були Україна, Росія Швеція і Бразилія, які разом забезпечили понад 91 % сукупного імпорту країни. Тож головними конкурентами для України на цільовому ринку Польщі є Бразилія і Росія. Однак наявність у цій країні судноплавних портів змушує розглядати вірогідність збільшення у майбутньому на цей ринок поставок з Канади. Для металургійних підприємств Чехії і Словаччини головними постачальниками залізородної сировини також є Україна,

Росія і Бразилія. Ці країни імпортують сировину лише залізничним транспортом, тому основним конкурентом для України на цих ринках виступає Росія. На ринок Угорщини залізорудну сировину постачають гірничо-збагачувальні підприємства України, Росії, Швеції і Бразилії. Імпорт здійснюється переважно залізницею, проте Угорщина може використовувати й морські та річкові сполучення Дунаю. Основним конкурентом для України на цьому ринку є Росія. Основним експортером залізорудної сировини до Сербії є Україна, частка поставок якої у першому півріччі 2011 р. становила 87 % сукупного імпорту країни. Великі за обсягами поставки на цей ринок також здійснювала Росія, яку слід вважати основним конкурентом.

На основі здійсненого аналізу та зібраних статистичних даних спробуємо оцінити привабливість кожного цільового ринку Східноєвропейського сегменту для гірничо-збагачувальних підприємств України (табл. 4).

Таблиця 4

Оцінка привабливості ринків Східної Європи по споживанню концентрату

Країна	Обсяг імпорту ЗРС усього, тис. т.	Частка у загальному імпорті ЗРС країнами Сх. Європи, %	Обсяг імпорту ЗРС з України, тис. т.	Частка в імпорті ЗРС з України, %	Тенденція розвитку ринку*	Висновок по ринку
Болгарія	468,5	1,7	0,9	0,006	↓	не привабливий
Чехія	5628,5	20,6	4461,6	29,0	↑	дуже привабливий
Угорщина	1174,8	4,3	606,3	3,9	↑	підходить
Польща	6489,4	23,7	4742,4	30,8	↑	дуже привабливий
Румунія	3508,7	12,8	1022,3	6,6	=	дуже привабливий
Словаччина	5510,5	20,1	3014	19,6	↓	цікавий
Сербія	4578,9	16,7	1538,4	10,0	=	дуже привабливий
Всього	27 359	100,0	15385,9	100	-	

Примітка. *↑ збільшення імпорту з України, ↓ зменшення імпорту з України, = без змін.

Згідно даних табл. 4, можливо зробити висновок, що ринки таких країн як Польща, Чехія, Румунія і Сербія є дуже привабливими для підприємств гірничо-збагачувального комплексу України, адже вони є більш місткими, в порівнянні з ринками інших країн Східної Європи, українська залізорудна сировина є конкурентоспроможною на цих ринках, бо частка країн у імпорті залізорудної сировини з України є високою і має тенденцію до зростання. Ринок залізорудної сировини Словаччини у процесі дослідження був оцінений як цікавий, через його велику місткість і значну частку імпорту залізорудної сировини з України. Проте обсяг українського експорту до Словаччини останнім часом має тенденцію до зниження, що не дає змогу поставити найвищу оцінку привабливості ринку. Не досить привабливим залишається для гірничо-збагачувальних підприємств України ринок залізорудної сировини Болгарії.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Зважаючи на те, що важливим традиційним ринком збуту української залізорудної продукції залишається Східноєвропейський сегмент міжнародного ринку, на який у 2011 р. постачалось до 45,1 % усієї виготовленої в Україні експортної сировини, пропонуються такі шляхи посилення конкурентоспроможності українських виробників:

для збереження і зростання обсягів експорту українським підприємствам потрібно набутися переваг в цінній конкуренції з російськими виробниками через скорочення транспортних витрат та інвестування у впровадження технологій, що забезпечують ефективне енергоспоживання і зменшення енерговитрат, які беруть участь у формуванні ціни;

для продовження своєї присутності на ринках Східної Європи слід активно впроваджувати технічні рішення, що спрямовані на підвищення якості залізорудної сировини через дозбагачення і більш глибоку переробку видобутої сировини;

поліпшити роботу з укладання і змісту довгострокових експортних контрактів для поставок залізорудної продукції на олігополістичні ринки Східної Європи;

систематично оцінювати конкурентні умови експортних поставок залізорудної продукції на привабливі цільові ринки Східної Європи, особливо на ринки Польщі, Чехії, Румунії і Сербії.

У подальших дослідженнях передбачено розробити стратегію експортної діяльності гірничо-збагачувальних комбінатів України на перспективу з огляду на конкурентні умови, що склались на Східноєвропейському сегменті міжнародного ринку залізорудної сировини.

Список літератури

1. Експорт/імпорт мінеральних товарів за країнами світу [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Економіка та організація виробничої діяльності підприємства: [підруч.] / [Електронний ресурс] - Режим доступу до підруч.: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/ekonomika/163.htm>.
3. СНГ: цена концентрата // Металл-Курьер, 2012. - №7(1076). – С. 38.
4. Русин-Гриник Р.Р. Сутність та структура організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства [Текст] / Р.Р.Русин-Гриник // Науковий вісник НЛТУ України, 2010. – Вип. 20.5. – С. 240-246.
5. EUROFER: Steel imports to EU in 2011 to grow faster than total market [Electronic resource] // ArabSteel. – 26.04.2011. – Access mode: http://www.arabsteel.info/total/long_news_Total_e.asp?ID=888.
6. Iron ore in the world: production, export, import // Steel Statistical Yearbook of World Steel Assosiation, 2011. – С. 109-113.
7. Зовнішньоекономічний менеджмент: [навч. посіб.] / За ред. І.І.Дахно. - К.: Центр учбової літератури, 2012. – 568 с.
8. Богацька Н.М. Міжнародна конкурентоспроможність вітчизняних підприємств [Електронний ресурс] / Н.М.Богацька, С.О. Санагян // Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Economics/74448.doc.htm.
9. Современное состояние и ожидаемое развитие рынка ЖРС в 2011 году [Електронний ресурс] // Укрпромвнешекспертиза, 2010. – Режим доступу до журн.: <http://delphicasteel.com/cgi-bin/wg.cgi/wobj?id=3615>.

Рукопис подано до редакції 22.03.12

УДК 657.336(004)

Л.Я. ШЕВЧЕНКО, ст. викладач, ДВНЗ «Криворізький національний університет»

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено концептуальні засади аналітичного забезпечення менеджменту корпоративних підприємств. Запропоновано концептуальну модель аналізу в системі стратегічного управління діяльністю корпоративних підприємств.

Проблема та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. Діяльність будь-яких корпоративних підприємств в умовах формування економічних відносин ринкового типу передбачає створення якісної аналітичної бази для обґрунтування ефективних управлінських рішень в зоні невизначеності кон'юнктури зовнішнього і внутрішнього економічного середовища, ризику підприємницьких дій, швидких змін економіко-правового поля тощо. Це особливо стосується підприємств малого та середнього бізнесу, стратегічна визначеність життєдіяльності яких є особливо актуальною. Про це свідчать дані експертних оцінок, за якими лише третина підприємств є впевнена у своїй майбутній конкурентоспроможності. Через стратегічну невизначеність і відсутність аналітичних доказів щодо можливостей маневрування ресурсами і капіталом при різних кон'юнктурних позиціях, у середньому від 10 до 12 відсотків створених малих підприємств припиняють свою діяльність у перший рік існування. Без розробки обґрунтованої економічної моделі корпоративного підприємства стратегічного управління, тактичне управління буде ситуативним та позбавленим саморегулювання.

Аналіз досліджень та публікацій. Важливою теоретико-методологічною основою аналітичного забезпечення в системі управління діяльністю корпоративних підприємств є праці Брадула О.М., Мниха Є.В., Сопка В.В., Чумаченка М.Г. [1-4]

На думку академіка Мазаракі А.А., сучасний економічний аналіз змінює свою парадигму – від оцінково-статистичного до пошуково-прогностичного та спрямовується на обрання оптимальних управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику.

Професор Мних Є.В. зазначає, що аналіз виконує не декларативну і не приписну, а рекомендаційну функцію, з урахуванням доказовості аналітичних висновків і пропозицій, порівняльної ефективності управлінських дій, варіантності обрання альтернативних проєктів.